

Magyarország gyógyvizei

Magyarország vízrajzának jellegzetessége a termálvizekben való gazdagsága, hévízkészlete világviszonylatban is jelentős, európai viszonylatban egyedülálló. Az ásvány- és gyógyvizek nagy része oldott ásványi anyagokat is tartalmaz, így gyógyhatású, azaz fürdő- és ivókúrára alkalmas. Jelenleg több mint ezer a 30 °C fölötti meleg vizet és jelentős részben gyógyvizet adó kutak száma. Hazánk gyógyvizei az ország szinte minden régiójában megtalálhatóak, a kutak háromnegyede az Alföldön található.

Az országban mintegy 150 meleg vizes gyógyfürdő, köztük 36 speciális - többek között radioaktív, kénes-savas, sós-brómos-karbonátos, jódos vizet tartalmazó - fürdő található. Európa egyetlen barlangfürdője Északkelet-Magyarországon a tapolcai, a Balaton közeli Hévíz pedig Európa legismertebb meleg (33 °C) gyógyvizű tava. Budapest - évtizedek óta a világ "fürdőfővárosa" - egyes fürdőit már a török időkben használták. A fővárosban két tucat fürdő és 13 gyógyfürdő van.

A gyógyvizek fajtái

A gyógyvizeket kémiai elemzés alapján az alábbi csoportokba osztják:

Egyszerű szénsavas vizek

Ezeket savanyúvíznek is nevezik, 1 l vízben 0,6 g-nál több hidrogén-karbonát található. Általában ásványvízként kerülnek forgalomba, de nagyon sok esetben gyógy célra is felhasználják.

Földes, meszes vizek

Főbb alkotórészei a kalcium-, magnézium-, és hidrogén- karbonát-ionok. Szintén a reumatikus betegségek gyógyítására, de ha szénsavat is tartalmaznak, szív és gyomorbetegségek kezelésére is használják. Ilyen források: Budapesten Császár fürdő, Lukács fürdő, Rác fürdő, Rudas fürdő és Gellért fürdő, de az ország több pontján is vannak ilyen források és kutak: Csepel, Esztergom, Kékkút, Mohács, Székesfehérvár.

Alkalikus vizek

Főképpen a szódabikarbóna ionjait, vagyis nátrium-, és hidrogén- karbonát-ionokat találunk bennük. Leggyakrabban ivókúrára használják, alkalmas a gyomor-, bélhurut, gyomorsavtúlnyomás, vagy légúti hurut kezelésére. A legismertebb és leghatásosabb a bükkszéki Salvus gyógyvíz. Ilyen források: Balf, Békés, Bükkszék, Gyopárosfürdő, Gyula, Makó, Mezőtúr, Nagyszénás, Tótkomlós, Szeged, Szécsény, Szolnok, és még több helyen is.

Kloridos vagy konyhasós vizek

Nátrium- és kloridionokat tartalmaz. Alkalmazzák a reuma, női szervek betegségeiben, de ivókúrában a nyálkahártyák hurutos megbetegedésekor is kedvezően hat. Ilyen források: Cserkeszőlő, Debrecen, Eger, Hajdúszoboszló, Karcag, Sósarton/Jódaqua, Pesterzsébet, de hasonló gyógyhatásuk van az alföldi sziklás tavaknak: Dunapataj, Gyopáros, Kakasszék, vagy a Nyíregyháza-sóstó.

Keserűvizek

Jellegzetes keserű ízűket a szulfátion adja, de a glaubersós vizek ezen felül még nátriumiont, a keserűsós vizek magnéziumiont is tartalmaznak. Hígítva a gyomor-, bél-, máj-, epebetegék ivókúrájára használják, hashajtóhatásuk közismert. Ilyen források: Órmezőn a „Hunyadi János” és a „Ferenc József”, a nagyigmándi „Igmándi”-, vagy a tiszajenői „Mira” keserűvíz.

Vasas vizek

Egy literben 0.03 grammnál több kétszer szénsavas vasat tartalmaznak, többnyire sok szabad szénsav, kétszer szénsavas nátrium és kalcium, néha konyhasó, néha kénsavas nátrium mellett. Eszerint beszélhetünk tisztán vasas vizekről, alkális, alkális-konyhasós, földes és glaubersós vasas vizekről. A vasas fürdőkből a vas a bőrön át szívódik fel a szervezetbe, de a vashiány okozta vérszegénység esetén inkább ivókúráat alkalmazva várható el jó eredmény. Ilyen források: A parádi Clarissa- és István-forrás vagy a mohai Stefánia-forrás vize.

Kénes vizek

A ként kénhidrogéngáz, karbonul-szulfid (COS), ritkán nátrium-szulfid, kalcium-szulfid alakjában tartalmazzák. Ezek fürdő formájában is alkalmasak arra, hogy a szervezet kénhiányát pótolják, a kénes fürdő erélyes hatású, leginkább a reumás betegségek, egyes bőrbetegségek kezelésében van nagy jelentősége. Ilyen források: Budapesten az „Imre”, a „Lukács” és a „Rudas” fürdő egyes forrásai, valamint Aranyos fürdő, Balf több forrásának, Parád Csevice forrás, Erdőbénye, kénes termálvize van Harkány, Mezőkövesd több fúrt kútjainak.

Jódos–brómos vizek

Általában ezek egyidejűleg konyhasósak is, ezért alkalmasak a reuma, női szervek betegségei, és egyes bőrbetegségek kezelésére is. Ivókúrában a jód erélyesen hat a pajzsmirigyre, ezért az orvos kanalas mennyiségben rendeli. A legismertebb sóshartyáni „Jodaqua” (e:jodakva) palackozva kerül forgalomba. Ilyen források: Debrecen, Kiskőrös és Hajdúszoboszló (meleg), Pesterzsébet (hideg).

Radioaktív vizek

Rádiumiont, radon-gázt tartalmaznak, többféle módon, fürdő, belégzés, és ivókúra formájában is hatásosan alkalmazzák. Közismerten fájdalomcsillapító hatása van, befolyásolják a belső elválasztású mirigyek működését, befolyásolják az anyagcserét. (Régen a néphit fiatalító hatást is tulajdonított az ilyen vizeknek.) Ilyen források: A Rudas, az Imre, a Gellért fürdő forrásai, Eger, Miskolctapolcai, és a Hévízi-tó. A Hévízi-tó, a világ legnagyobb termál tava, amely egyszerre különleges természeti képződmény.

Egyszerű hévizek

Ezek kevés oldott szilárd anyagot tartalmaznak, de gyógyító hatásuk közismert, különösen a reumás betegségek esetén.